

SZDSZ-sirató

• HORKAY HÖRCHER FERENC

forum@hetivalasz.hu

Abban nincs semmi különös, ha egy párt eltűnik a sülyesztőben. Ám a szabad demokratákkal a rendszerváltás egyik mítosza válik köddé. Sok lelkes támogatója szerint is véget ért az SZDSZ története 2009 júniusában, amikor a párt kiesett az európai parlamenti választáson. Az alábbiakban azt az utat eleveztük fel, mely a legendás rendszerváltó erőt a kiábrándító végig vezette a hazai politika mezején.

A legújabb kori magyar liberalizmus történetét már az ősidőkben meghatározta, hogy legtöbb, később befolyásossá vált tagja már ellenzékiként is a baloldalhoz tartozónak vallotta magát. Ez már akkor kiderült, hisz' a nyugati emigráció nevében *Faragó Béla* figyelmeztette a szamizdatos ellenzéket, hogy mennyire a baloldali paradigmán belül ragadt. A másik születési rendellenessége az elitizmus volt. E vád már az Ellenzéki Kerekasztal, majd a Nemzeti Kerekasztal tárgyalásaival kapcsolatban is felmerült. Sokan látták úgy, hogy a megbízható családi háttérrel rendelkező szamizdatos ellenzékiek védett pozíciójukat kihasználva vettek részt a kádárizmus képviselőivel folytatott tárgyalásokon, melyeken a résztvevők előre meghatározták a születendő demokrácia kereteit. A szabad demokraták legendás érdekérvényesítő képessége már ekkor megnyilvánult azokban a feltételekben, melyeket alkotmányjogászuk, *Tölgyessy Péter* harcolt ki számukra, s melyeket csak megerősített az elveszített első szabad választások után kötött MDF-SZDSZ-paktum.

Igaz, a kamarillapolitika mellett az SZDSZ már 1990 őszén megpróbálkozott az utcai politizálással. A párt az új kormány elleni legélesebb populista támadásnak, a taxisok benzináremelés elleni, egész Budapestet megbénító tiltakozó akciójának hullámára felülve, *Göncz Árpád* elnöki hatalmát is kihasználva lehetetlenítette el *Antall József* kormányát már a legelején. A legerősebb ellenzéki erőként ily módon az éles konfrontációt tette meg az új rendszer alapvető szervezőelvévé.

Az SZDSZ szempontjából ugyancsak meghatározó volt, hogy a Bibó szakkollégiumból kinőtt ifjú demokratákat, akik tőlük tanulták meg a késő kádári korszakban a politikai cselekvés maximáit, sikeresen idegenítették el maguktól. Az SZDSZ koalíciós döntése a közvélemény jó része számára azt jelentette, hogy elárulták a rendszerváltás gentlemen's agreementjét, legitimálták az utódpártot.

A párt igazából csak most indult el lefelé a lejtőn. A következő állomás ezen az úton a Tocsik-ügy volt, amikor világossá vált, hogy a pártelit valóban elfeledkezett a rendszerváltás őszinte és naiv bájáról, s a politikát már a haszonszerzés, a korrupció eszközeként kívánják gyakorolni. Nem véletlen, hogy 1996 és 2004 között távozott a párt két volt elnöke (*Tölgyessy Péter* és *Kis János*), volt országos választmányi elnöke (*Tamás Gáspár Miklós*), egyik ügyvivője (*Hack Péter*) és meghatározó értelmiségi alakja (*Eörsi István* író).

Ily módon felszabadulva *Magyar Bálint* a hazai felsőoktatás radikális és meggondolatlan átalakításába fogott, majd 2006 után két miniszterük az egészségügy struktúráinak rombolását tekintette főfeladatának. A párt politikusai talán a mai napig nem értették meg, hogy a társadalmat nem lehet a társadalom ellenében boldogítani.

A D-209-es ügy kipattanásakor a párt utolsó rendszerváltó hamvasságát is elveszítette, amikor szemet hunytak a szigorúan titkos tiszti múltját letagadó, majd átfestő miniszterelnök személye fölött, a hatalom megőrzésének édes jutalmáért. A magukat továbbra is liberálisnak nevezők a Gyurcsány-korszakkal csak még mélyebbre sülyedtek a politika mocsarában. 2004. december 5-én kormánypártként máig tátongó módon léket ütöttek a nemzeti egység hajójába azzal, hogy a kettős állampolgárság ügyében *Gyurcsány Ferenc* megosztó politikája mellé álltak.

Kóka János személyében pedig a politikában zöldfülű új vezetőt választottak. Mint kiderült, pártelnöki megválasztását ugyanúgy a korrupció gyanúja lengte be, mint a Tocsik-ügy óta a párt annyi mozdulatát. Majd a tavalyi népszavazáson elszenvedett vereség után az SZDSZ a kint is vagyok-bent is vagyok hirtapolitikáját próbálta érvényesíteni. Végül Gyurcsány Ferenc távozását követően *Bajnai Gordon* vígoperába illő kiválasztásával mondott ítéletet a párt saját maga fölött.

E történet futó áttekintése nem csupán a párt kudarcának bizonyítékait szolgáltatja. Szégyenteljes bizonyítéka annak, hogy a demokrácia intézménye nem működik, ha a politikai elit nem képes saját érdekeit a választók érdekeivel és a demokratikus politizálás európai normáival összehangolni. ■